Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікацій

Кафедра «Каразінська школа соціальної роботи»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій
Олена МУРАДЯН
«26» серпня 2026 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Гендерна політика в Україні

рівень вищої освіти _перший (бакалаврський)__
галузь знань _ 23 Соціальна робота
спеціальність 231 – Соціальна робота
освітня програма ___«Соціальна робота»
вид дисципліни ____за вибором_____
навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікацій

2026/2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою Навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій

«26» серпня 2026 року, протокол № 6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Сичова Вікторія Вікторівна, доктор наук з державного управління, професор, професор ЗВО кафедри «Каразінська школа соціальної роботи» Навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри «Каразінська школа соціальної роботи»

Протокол від «26» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри «Каразінська школа соціальної роботи»

 Ірина ЄВДОКИМОВА

(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Соціальна робота»

Гарант освітньо-професійної програми «Соціальна робота»

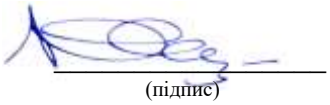
 Юлія СОРОКА

(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій

Протокол від «26» серпня 2026 року № 1

Голова науково-методичної комісії навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій

 Юлія СОРОКА

(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни "Гендерна політика в Україні" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
спеціальності 231 Соціальна робота

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета** викладання навчальної дисципліни
Мета викладання навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів освіти розуміння сутності, мети, завдань, напрямів, механізмів формування та реалізації гендерної політики в Україні, проблем і перспектив, а також у сприянні розвитку гендерної чутливості, гендерної свідомості та культури при наданні соціальних послуг.

1.2. **Основними завданнями навчальної дисципліни** є
знати :

- понятійно-категоріальний апарат дисципліни;
- концептуально-правові основи гендерної політики в Україні;
- моделі гендерної політики;
- механізми, напрями реалізації та перспективи гендерної політики в Україні

уміти :

- проводити гендерний аналіз гендерних відносин, змісту соціальних процесів, діяльності політичних інститутів;
- аналізувати сутність, хід, проблеми, напрями реалізації гендерної політики в Україні;
- робити гендерну експертизу документів.

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
7-й	-й
Лекції	
16 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
88 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. **Вивчення дисципліни передбачає формування наступних компетентностей**:
ФК 7 Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК 11 Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей
ФК 12 Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту

1.7. Заплановані результати навчання
Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти мають досягти таких результатів навчання:

ПРН 12 Визначати зміст співпраці з організаціями - партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності
ПРН 19 Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин
ПРН 20 Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання
ПРН 22 Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей
1.8. Пререквізити: вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння таких дисциплін «Соціальна політика», «Соціальна робота з різними групами клієнтів»

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Концептуально-правові основи гендерної політики в Україні

Тема 1. Гендерна політика в системі соціально-гуманітарних знань.
Об'єкт, предмет і завдання навчальної дисципліни «Гендерна політика в Україні». Гендер – категорія аналізу соціально-політичного процесу. Соціальна сутність людини. «Жіночі» та «гендерні» дослідження; розмежування понять «гендер» та «стать», гендерна ідентичність, маскулінність і фемінність. Інтерпретація поняття «гендерна політика». Співвідношення категорій «жіноча політика», «охоронна політика щодо жінок», «державна гендерна політика». Гендерна політика як складова соціальної політики в Україні: сутність, суб'єкт, об'єкт, основні напрями, механізми формування та реалізації. Категоріальний апарат гендерної політики: гендерні стереотипи, гендерна асиметрія, гендерна сегрегація, гендерна рівність, гендерні відносини, гендерна структура суспільства, стратегія гендерного розвитку держави, гендерна ідеологія, гендерна культура, гендерна експертиза, гендерна статистика.
Тема 2. Паритетна демократія: зміст концепції, перспективи розповсюдження. Гендерна політика в країнах Європейського Союзу, інших країнах світу
Передумови становлення моделі паритетної демократії. Феміністський рух та його значення для становлення концепції паритетної демократії. Фемінізм як джерело гендерної політики. Гендерні дослідження як передумова становлення моделі паритетної демократії. Сучасний зміст поняття «паритетна демократія».
Дискримінація по відношенню до жінок. Права людини, множинність нерівностей у суспільстві та принципи недискримінації. Гендерні стереотипи, механізми їх дії, подолання. Поняття гендерної рівності. Співвідношення понять «рівності» і «відмінності» статей. Гендерна політика як основа паритетної демократії: поняття та основні напрямки. Складові процесу становлення гендерної рівності: гендерна стратегія, гендерна ідеологія, гендерна культура. Гендерні індикатори Індексу розвитку людського потенціалу. Фактори, що впливають на процес встановлення гендерної рівності (гендерні стереотипи, гендерні установки, гендерна ідентичність).
Роль ООН у формуванні паритетної демократії. Теоретичні та практичні передумови паритетної демократії в Україні. Україна у світових рейтингах гендерної рівності (економічна участь і кар'єрні можливості; освіта; здоров'я і виживання; політичні права і можливості). Гендерна та андискримінаційна тематика як основа пояснення соціальних проблем.

Комплексний підхід до проблем рівності статей і його реалізація в політиці. Gender mainstreaming – комплексний підхід до проблем рівності статей як методологія здійснення егалітарної державної політики. Політика «позитивних дій». Гендерне квотування у політичній сфері, державному управлінні, сфері зайнятості в розвинутих країнах світу. Гендерний аналіз як інструмент реалізації політики гендерної рівності. Вимір рівня гендерної рівності.

Провідні моделі гендерної політики, вироблені світовою спільнотою: антидискримінаційна модель; позитивні дії, розширення можливостей, співмірна цінність, заходи проти сексуальних домагань,. політика, спрямована проти гетеросексизму, залучення чоловіків до досягнення рівної зайнятості через сприяння змінам у розподілі домашньої праці. Скандинавська модель, модель гендерної політики США.

Нормативно-правове забезпечення гендерної політики: міжнародний досвід. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації. Роль декларацій, прийнятих на Всесвітніх конференціях зі становища жінок. Декларація ООН про викорінення насильства щодо жінок (1993 р.), Резолюція IV Всесвітньої конференції зі становища жінок «Дії в інтересах рівності, розвитку та миру» (Пекін, 1995 р.). Резолюція Ради Безпеки ООН №1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 р., Стамбульська конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству (2011). Стратегія гендерної рівності Ради Європи 2024-2029 рр.

Тема 3. Індикатори гендерної політики. Індекси гендерної (не)рівності, розриву, розвитку. Позитивна дискримінація

Індекси гендерного розриву, гендерної нерівності, гендерної рівності, гендерного розвитку. Позитивні дії як інструмент забезпечення гендерної рівності: сутність, міжнародний досвід. Упровадження гендерних квот в Україні: стан і проблеми. Удосконалення правового механізму гендерного квотування у політичній сфері

Тема 4. Гендерна рівність як чинник забезпечення сталого розвитку. Забезпечення гендерної рівності у секторі безпеки і оборони

Концепції сталого розвитку. Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 р. ЦСР 5 «Забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчаток». Гендерний вимір людського розвитку. Міжнародне державне фінансування для забезпечення гендерної рівності. Цілі Сталого Розвитку як чинник реформування регіонального розвитку

Розділ 2. Реалізація гендерної політики в Україні: проблеми та перспективи

Тема 5. Механізми формування та реалізації гендерної політики

Права жінок як невід'ємна складова частина прав людини. Правовий механізм здійснення політики рівних прав і можливостей жінок і чоловіків. Міжнародне законодавство як основа формування гендерної політики в Україні.

Гендерна дискримінація та інституційні механізми її подолання в Україні. Законодавче забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків в Україні. Конституція України. Закони України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Декларативність законодавчих гарантій в сфері гендерної рівності. Дискримінаційні положення законодавства, практика застосування позитивних дій, усунення дискримінаційних чинників. Національні плани дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 р., до 2025 р. Поняття гендерної ідентичності в Законі України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України». Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року. Закон України "Про правовий і соціальний захист осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного із збройною агресією Російської Федерації проти України, та надання їм невідкладних проміжних репарацій"(2024). Нормативно-правові акти у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Організаційний механізм реалізації гендерної політики. Суб'єкти реалізації гендерної політики на національному, регіональному, місцевому рівнях: Верховна Рада України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Кабінет Міністрів України, Урядовий уповноважений з питань гендерної політики, спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків (Мінсоцполітики), органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання та іноземні неурядові організації.Радники з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі. Гендерні освітні центри.
Гендерний підхід при розробленні нормативно-правових актів, включення до колективних договорів та угод положень, спрямованих на забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків у трудових відносинах, гендерний аудит.
Структурні зміни в механізмі реалізації гендерної політики в Україні (1995– до тепер). Інструменти гендерної політики: позитивні дії (квотування), заборона або обмеження певних дій; інформація; штрафи.
Економічний механізм реалізації гендерної політики. Державне фінансування гендерної політики: гендерний принцип щодо додаткового державного фінансування партій; державні та регіональні програми з питань гендерної рівності як інструменти гендерної політики.
Взаємодія органів виконавчої влади та місцевого самоврядування та громадських організацій у процесі реалізації гендерної політики.

Тема 6. Інструменти реалізації гендерної політики: гендерно-правова експертиза гендерний аналіз соціальних програм
Гендерний аналіз та його методологія. Гендерно-правова експертиза. Постанова КМУ від 28.11.2018 № 997 «Питання проведення гендерно-правової експертизи». Гендерно-правова експертиза: сутність, мета та основні завдання, складові, результати. Порядок проведення гендерно-правової експертизи. Документи, що підлягають гендерно-правовій експертизі. Етапи проведення гендерно-правової експертизи. Оцінка гендерного впливу.
Гендерно-правова експертиза трудового законодавства (колективних договорів на підприємстві), сімейного законодавства.
Висновок щодо відповідності законопроєктів принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
Сутність, теоретико-методологічні засади гендерної експертизи політичних рішень; документів; гендерний аналіз соціальних програм.

Тема 7. Гендерний профіль територіальної громади / міста /області. Гендерне бюджетування.
Гендерний аудит: поняття, мета. Гендерний аудит у вищому навчальному закладі /місті. Поняття «гендерний профіль/портрет». Соціально-гендерні проблеми громади шляхом врахування гендерного підходу під час прийняття рішень. Мета – відображення об'єктивної інформації про гендерну ситуацію в організації /громаді тощо. Інформаційна, просвітницька діяльність із залученням значної кількості учасників, які є членами колективу. Основні індикатори.
Гендерний аудит міського простору. Індикатори для моніторингу гендерної рівності. Гендерний портрет (паспорт/профіль): сутність, мета складання. Методика складання гендерного профілю (паспорту/ портрету). Поняття «гендерний профіль»/ «гендерний паспорт». Гендерний профіль організації / громади / міста / області складається в ідеалі за попередні 2 роки з метою виявлення тенденцій в даних. Методика 3R (репрезентація, ресурси, реалії).
Методика складання гендерного профілю організації / громади/ міста / області: 1) провести збір гендерно-розподілених офіційних статистичних даних щодо демографічної ситуації, соціально-економічних показників становища жінок та чоловіків, представництва жінок і чоловіків в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, зайнятості і безробіття серед жінок та чоловіків, стану здоров'я жінок та чоловіків, фізичної культури та спорту, освіти і

науки, сімейної політики, показників рівня злочинності і насильства в сім'ї; 2) зробити порівняльний аналіз даних та простежити динаміку для виявлення гендерних диспропорцій у різних сферах життєдіяльності територіальної громади міста; 3) визначити наявні ресурси та можливі перешкоди у забезпеченні рівних прав жінок та чоловіків.
Сутність гендерного бюджетування. Аналіз базових показників бюджету в контексті гендерної рівності. Організація бюджетного процесу з використанням гендерного підходу. Міжнародний досвід застосування гендерного бюджетування органами влади. Нормативно-правова база гендерного бюджетування в Україні. Гендерний або недискримінаційний аналіз державного/місцевих бюджетів. Упровадження гендерних бюджетів у регіонах Україні. Інноваційні методи формування гендерного бюджету.

Тема 8. Протидія домашньому насильству та сексуальному насильству під час конфлікту (СНПК)

Гендерні стереотипи в сімейних стосунках: сутність, напрями подолання. Гендер та економічні стосунки. Гендерні ролі в родині. Державна сімейна політика. Концепція державної сімейної політики (1999 р.). Гендерна складова державної сімейної політики.
Гендерні конфлікти, домашнє насильство. Насильство: сутність, основні види. Протидія гендерно-обумовленому та домашньому насильству. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (2017)
Діяльність органів влади щодо протидії насильству за ознакою статі та домашньому насильству. Діяльність судів Харківської області у сфері протидії домашньому насильству.
Запровадження передових європейських практик щодо запобігання насильству за ознакою статі. Протидія торгівлі людьми. Ставлення суспільства до насильства за ознакою статі.
Жінки та збройні конфлікти. Сексуальне насильство під час конфлікту (СНПК). Резолюція 1325, прийнята Радою Безпеки на її 4213-му засіданні, 31 жовтня 2000 р. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція, 2011). Система протидії сексуальному насильству в умовах російсько-української війни. Соціальна робота з постраждалими від гендерно зумовленого, сексуального насильства в умовах війни.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Концептуально-правові основи гендерної політики												
Тема 1: Гендерна політика в системі соціально-гуманітарних знань. Сутність, напрями, категоріальний апарат гендерної політики	**15**	2	2			11						
Тема 2. Паритетна демократія: зміст концепції, перспективи розповсюдження. Гендерна політика в країнах Європейського Союзу, інших країнах світу	**15**	2	2			11						
Тема 3. Індикатори гендерної політики. Індекси гендерної	**15**	2	2			11						

(не)рівності, розриву, розвитку. Позитивна дискримінація												
Тема 4. Гендерна рівність як чинник забезпечення сталого розвитку.	**15**	2	2			11						
Разом за розділом 1	**60**	**8**	**8**			**44**						
Розділ 2. Реалізація гендерної політики в Україні: проблеми та перспективи												
Тема 5. Механізми формування та реалізації гендерної політики.	**15**	2	2			11						
Тема 6: Інструменти реалізації гендерної політики: гендерно-правова експертиза гендерний аналіз соціальних програм	**15**	2	2			11						
Тема 7. Гендерне бюджетування. Гендерний профіль територіальної громади / міста /області	**15**	2	2			11						
Тема 8. Протидія домашньому насильству та сексуальному насильству під час конфлікту (СНПК)	**15**	2	2			11						
Разом за розділом 2	**60**	**8**	**8**			**44**						
Усього годин	**120**	**16**	**16**			**88**						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ 1.		
1	Гендерна політика в системі соціально-гуманітарних знань. Сутність, напрями, категоріальний апарат гендерної політики	2
2	Паритетна демократія: зміст концепції, перспективи розповсюдження. Гендерна політика в країнах Європейського Союзу, інших країнах світу	2
3	Індикатори гендерної політики. Індекси гендерної (не)рівності, розриву, розвитку. Позитивна дискримінація	2
4	Гендерна рівність як чинник забезпечення сталого розвитку.	2
	Разом за розділом 1	**8**
Розділ 2.		
5	Механізми формування та реалізації гендерної політики.	2
6	Інструменти реалізації гендерної політики: гендерно-правова експертиза гендерний аналіз соціальних програм	2
7	Гендерне бюджетування. Гендерний профіль територіальної громади / міста /області	2
8	Протидія домашньому насильству та сексуальному насильству під час конфлікту (СНПК)	2
	Разом за розділом 2	**8**
Усього годин		**16**

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

	Розділ 1.	
1	Поясніть, у чому специфіка гендерного підходу до аналізу соціальних процесів у суспільстві Доведіть на власному прикладі вплив загальноприйнятих гендерних стереотипів на формування гендерної ролі, поведінки людини Опишіть фемінні та маскулінні тенденції сучасного суспільства.	11
2	Які моделі гендерної політики Ви можете назвати, їхні ознаки?	11
3	1. Індекси гендерного розриву, гендерної нерівності, гендерної рівності, гендерного розвитку: сутність, відмінності один від одного, призначення. 2. Проаналізуйте *Статистичний збірник "Жінки і чоловіки в Україні*" /інші статистичні довідники. Чи можлива рівність статей у сучасному українському суспільстві? Аргументуйте. 3. Поясніть, чому квотування (вид позитивної дискримінації) не утискає права чоловіків.	11
4	Пояснити, чому гендерна нерівність залишається однією з ключових проблем у досягненні сталого розвитку Обґрунтувати, що гендерна рівність є одним із важливих елементів побудови мирного, процвітаючого та сталого світу.	11
	Разом за Розділом 1	**44**
	Розділ 2.	
5	Доведіть декларативність законодавчих гарантій в сфері гендерної рівності. Поясніть практику реалізації дискримінаційних положень законодавства Складіть схему організаційного механізму реалізації гендерної політики	11
6.	Зробіть гендерну експертизу Статуту ХНУ імені В.Н. Каразіна Зробіть гендерну експертизу рішення / колективного договору /Закону України/ соціальної програми Вашої територіальної громади	11
7	Проаналізуйте потреби представників різних статей у Вашому дворі/місті. Зробіть гендерний профіль міста/району/ мікрорайону/ ХНУ імені В.Н. Каразіна / факультету Які, на Вашу думку, можливі статті витрат у бюджеті Вашого міста? **Ситуація 1.** Міністерство освіти і науки України, Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту і Федерація футболу України у рамках спільного семінару «Стан та перспективи розвитку шкільного футболу» підписали угоду про взаємодію щодо розвитку шкільного футболу в загальноосвітніх навчальних закладах країни у 2009-2012 рр. Передбачалось введення 3-х уроків фізкультури на тиждень замість 2-х, при чому третина часу відводилась елементам футболу. **Завдання: 1.** Оцініть дії влади з точки зору гендерної рівності. - Які переваги дана політика надає дівчатам та хлопцям? Яка мета даної програми? - Хто зацікавлений у її впровадженні? Чи відповідає дана програма освітнім потребам? Чи достатньо кваліфікованих вчителів? Чи відповідає дана програма потребам дівчат, потребам хлопців? 2. Які рекомендації після проведеного аналізу Ви могли б надати органам влади?	11
8	Проаналізуйте діяльність органів влади щодо протидії гендерно-обумовленому та домашньому насильству, торгівлі людьми	11
	Разом за розділом 2	**44**
	Усього годин	**88**

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання.

Використовується студентоцентрований, проблемно-орієнтований підхід, інтерактивні технології та активні методи навчання. Активні (інтерактивні) методи навчання, а саме:

проблемні лекції, лекції-дискусії, робота в малих групах із застосуванням ситуаційного методу; семінарські заняття (дискусії, наукові конференції, прес-конференції, у формі дидактичних, ділових і рольових ігор тощо. Усні та письмові форми презентації результатів аналітичних та синтетичних завдань; метод дискусій у групах; метод ситуаційного аналізу (на лекціях та семінарах).

.8. Методи контролю

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Кожна окрема тема курсу передбачає використання різних видів роботи студентів:
Усні форми оцінювання знань: усні опитування, доповіді, дискусії, робота у малих групах (відповіді на лекціях, виступи на семінарських заняттях, участь у дискусіях, написання письмової контрольної роботи, завдань для самостійної роботи).
Письмові форми оцінювання знань:
Студенти мають зробити завдання для самостійної роботи (в moodle) за кожним розділом (по 3-5 балів). Також студенти здійснюють підготовку доповіді за запропонованою тематикою або обраною здобувачем освіти, узгодженою з лектором. Мета підготовки доповіді полягає в необхідності поглибити теоретичні знання студента з гендерної політики в Україні та забезпеченні формування гендерної компетентності студентів
Загальна кількість балів за кожним розділом складає 15 балів
Поточна контрольна робота, *передбачена навчальним планом у вигляді тестів* (30 балів): за 2-ма розділами по 15 балів за кожний розділ (проводиться **на платформі moodle).** За кожне питання оцінка складає 0,5-1 бали.
Протягом семестру студент може набрати 60 балів
Мінімальна кількість балів протягом семестру має складати не менше 25 балів
Підсумковий: Письмовий залік (40 балів)

9. Схема нарахування балів

<table>
<tr><td colspan="2">Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання</td><td>Разом за семестр</td><td>Залікова робота</td><td>Сума</td></tr>
<tr><td>Розділ 1</td><td>Розділ 2</td><td rowspan="6">60</td><td rowspan="6">40</td><td rowspan="6">100</td></tr>
<tr><td>Відповіді / повідомлення / есе /завд.с.р.</td><td>Відповіді / повідомлення / есе /завд.с.р.</td></tr>
<tr><td>Т1-Т4</td><td>Т5-Т8</td></tr>
<tr><td>15</td><td>15</td></tr>
<tr><td>Контрольна робота, передбачена навчальним планом (тести)</td><td>Контрольна робота, передбачена навчальним планом (тести)</td></tr>
<tr><td>15</td><td>15</td></tr>
</table>

Т1, Т2 ... – теми розділів.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 25 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Мінімальна кількість балів, з якими студент **допускається до заліку – 25 балів**
Залік проходитиме у письмовій формі (в аудиторії або дистанційно (on-line на платформі Zoom).
Залікове завдання складається з трьох питань: двох теоретичних (по 10 балів), однієї практичної задачі (20 балів).
Мінімальна кількість балів, необхідна для одержання заліку – 50 балів.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Завдання для самостійної роботи (1,2 розділ) (на платформі moodle)

Обирається одне завдання різного ступеню складності (4, 5 балів) для самостійної роботи на кожний семінар. Обсяг відповіді 1,5-3 стор.

Робота на семінарах: *доповіді (3 бали) з презентаціями (4 бали):*

3 бали – послідовний, логічний, обґрунтований виклад матеріалу; вміння вільно формулювати аргументовані висновки та самостійно застосовувати знання в конкретних ситуаціях; аргументовано відповідати на питання.

2 бали – спрощений і неповний виклад матеріалу; вміння систематизувати й узагальнювати інформацію, але неспроможність її аналізувати й формулювати аргументовані висновки; неповна відповідь на питання.

1 бал – спрощений і неповний виклад матеріалу з допущенням помилок; невміння систематизувати й узагальнювати інформацію.

За наявності презентації, аргументованих відповідей доповідь оцінюється в 4 б.

Залікове завдання. Виконання залікового завдання оцінюється за 40-бальною шкалою, виходячи з таких критеріїв:

Залікове завдання складається з 3-х питань. Перші два питання – теоретичні питання з 1-го та 2-го розділів (по 10 балів); третє питання передбачає здатність використання теоретичних знань для вирішення прикладного завдання (20 балів).

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Теоретичне питання залікового завдання:

9-10 балів – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та арґументовано його викладає, наводить визначення основних понять, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання, правильно інтерпретує основні принципи і положення, демонструє розуміння сутності, механізмів реалізації гендерної політики, виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни;

7-8 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та грамотно його викладає, але подекуди недостатньо арґументовано, лише розкриває зміст поставленого питання, використовує лише обов'язкову літературу, демонструє тільки загальне розуміння суті дисципліни, значення гендерної політики в Україні в системі соціально-гуманітарних знань;

4-6 бали – здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє цілісності засвоєних знань, відповідь має неузгоджений характер, присутні невідповідності у відповіді щодо основного понятійно-категоріального апарату дисципліни, а також граматичні помилки; відсутнє розуміння специфіки гендерної політики в Україні в системі соціально-гуманітарних знань;

1-3 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно та поверхнево, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, демонструє непослідовне трактування гендеру як соціокультурного конструкту, сутності гендерної політики, плутається в об'єкті та предметі дослідження, не володіє термінологією, не знає інструментів гендерної політики, демонструє низьку грамотність.

Практичне (ситуативне) завдання залікового завдання:

16-20 балів – здобувач вищої освіти вирішує ситуаційне завдання, що демонструє вміння застосовувати науковий підхід до прикладної ситуації, логіку викладу матеріалу, в повній мірі розкриває сутність питання, що досліджується; специфіку гендерної політики в Україні, її реалізації; містить авторську аналітику.

10-15 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та арґументовано його викладає, глибоко розкриває, проте не всебічно

аналізує поставлене питання, правильно інтерпретує основні принципи і положення, демонструє розуміння сутності гендерної політики в Україні, виявляє знання основної і додаткової літератури з дисципліни, а також демонструє достатній рівень самостійної роботи; відсутнє авторське бачення сутності гендерної політики

6-9 балів – здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно його викладає, але подекуди недостатньо арґументовано, лише розкриває зміст поставленого питання, використовує лише обов'язкову літературу, демонструє тільки загальне розуміння суті дисципліни.

1-5 балів оцінюється робота, якщо вона не демонструє власну специфіку дослідження, не змістовна, відповідь має неузгоджений характер, а також граматичні помилки; не в повній мірі відображена специфіка гендерної політики в системі соціально-гуманітарних знань.

Під час вивчення навчальної дисципліни використання технологій штучного інтелекту (ШІ) здійснюється відповідно до Політики використання технологій штучного інтелекту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

1. Модель «ШІ заборонено».

Використання технологій штучного інтелекту не допускається під час виконання контрольних заходів, спрямованих на перевірку індивідуальних знань і сформованості компетентностей здобувача освіти, зокрема: усного опитування, контрольних робіт, заліку.

2. Модель «ШІ як інструмент».

Для окремих практичних, дослідницьких робіт використання технологій штучного інтелекту може бути складовою виконання завдання. У таких випадках здобувачі освіти можуть використовувати генеративні моделі ШІ для: аналізу та підготовки даних, генерації, аналізу й оптимізації програмного коду, порівняння результатів роботи різних моделей ШІ, створення візуалізацій, схем або зображень, аналізу великих масивів даних. проведення експериментів із застосуванням сучасних інструментів штучного інтелекту.

Усі результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають критичному аналізу, перевірці та доопрацюванню здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

За вимогою викладача здобувач освіти повинен надати використані запити (prompts) або пояснити спосіб використання інструментів ШІ.

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

- Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.
- Умови зарахування:
- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.
- Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.
- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

- Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію тез досліджень.
- Умови зарахування:
- Студент має надати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів.
- Публікація тез конференції: до 5 балів.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності не може перевищувати 60 балів.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за залікову роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

У разі, коли сума балів (семестрових і підсумкового контролю) менше, ніж 50 балів, студенти отримують незадовільну оцінку за результатами заліку.

Оцінювання знань студентів при підсумковому контролі здійснюється, відповідно до наведеної шкали:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	**зараховано**
70-89	
50-69	
1-49	**не зараховано**

10. Рекомендована література

Основна

1. Ворчакова І.Є. Гендерна політика: навч. пос. для студ. вузів III-IV рівнів акредитації. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2014. 244 с.
2. Гендерна політика в нормативно-правових документах / за заг.ред Левченко К.Б.; Г.Г. Жуковська, К.Б. Левченко, О.О. Остапенко, О.І. Суслова. Ч. 1. Київ, 2020. 186 с.
3. Гендерна політика в системі державного управління : підруч. / М. М. Білинська, Л. В. Гонюкова, Л.О. Воронько та ін. ; за заг. ред. М. М. Білинської. Київ ; Запоріжжя : Друк. світ, 2011. 132 с
4. Гендерна політика на місцевому рівні-2020: результати опитування 839 місцевих громад України. URL : https://gender.auc.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/genderna_polityka_na_miscevomu_rivni2020.pdf
5. Гендерна політика та інституційні механізми її реалізації в Україні. Національний огляд виконання Україною Пекінської декларації та Платформи дій і заключних документів Двадцять третьої спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН / Уклад. М. Корюкалов. Київ, 2014. 122 с. URL: http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/11138.pdf
6. Ґендерна рівність: міфи, факти та державна політика. URL : https://files.acquia.undp.org/public/migration/ua/Gender_Equality_guide_VRU_2020.pdf

7. Гендерне інтегрування на місцевому рівні. Досвід міст, що приєдналися до Європейської хартії рівності жінок і чоловіків: практ. посіб. для посадов. осіб органів держ. влади та органів місц. самовряд. /підготовлено в рамках спільної діяльності Асоціації міст України (АМУ) та проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який упроваджує Федерація канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади / С. Ходакова; О. Ігнатенко; С. Жаворонкова, О. Тихомирова. Київ, 2020. 28 с.
8. Гендерний аналіз: довідкова інформація. 2023. 4с. URL : https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2024/01/gabrief_eu4genderhelpdesk_v3_ukraine.pdf
9. Гендерний посібник: практичні рекомендації щодо інтегрування комплексного гендерного підходу у роботу ЦНАП, 2018.URL: https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/348/Gendernyj- posibnyk.pdf
10. Ґендерний профіль країни Україна. ЄС за ґендерну рівність: служба допомоги реформам оновлений, липень 2023 року / Проєкт «ЄС за ґендерну рівність: Служба допомоги реформам» надає підтримку країнам Східного партнерства щодо інтеграції ґендерного підходу до процесу прийняття рішень та впровадження реформ (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Молдова та Україна)». Б.м., б.в., 2023. 108 с.
11. Гендерно орієнтоване бюджетування на місцевому рівні: від інтеграції принципу гендерної рівності в бюджетний процес до гендерно-чутливих політик: посіб. для представників місцев. орган. вик. влади, орган. місц. самовряд. та громад. активістів. Київ, 2020. 112 с. URL : https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/599/gender-responsive_budgeting_on_a_local_level_ukraine.pdf
12. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики : навч. посіб. / за ред. Н. Камінської. Київ : КНТ, 2019. 160 с.
13. Застосування ґендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі : навч. посіб. / М. Колодій, О. Кисельова, Н. Рябушенко, О. Цюпа. Київ : Віваріо, 2020. 132 с.
14. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 4 : Галузеве управління / наук.-ред. колегія : М. М. Іжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) та ін. 2011.С. 88-89, 105-109.
15. Забезпечення гендерної рівності: проблеми теорії та практики : навч. посіб. / за ред. Н. Камінської. Київ : КНТ, 2019. 160 с.
16. Кормич Л.І., Краснопольська Т.М. Паритетна демократія : навч.-метод. посіб. Одеса: Фенікс, 2015. 96 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).
17. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посіб. для експертів і експерток аналіт. центрів. Київ, 2014. 65 с.
18. Мельник Т., Кобелянська Л. 50/50: сучасне гендерне мислення : Словник. Київ : К.І.С., 2005. 58 с
19. Організаційні та правові елементи інституційного механізму забезпечення гендерної рівності в Україні / О. Пищуліна, С. Рябошапка, К. Левченко, Т. Марценюк ; Прогр. рівних можливостей та прав жінок в Україні, Прогр. розв. ООН в Україні. Запоріжжя, 2011. тощо.
20. Основи теорії гендеру: навч. посіб. Київ: “К.І.С.”, 2004. 536 с. URL: : http://gender.at.ua/_ld/1/186_osnovy_teorii_g.pdf
21. Практичний посібник з проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства та проектів нормативно-правових актів. Київ, 2020. 71 с. URL :
22. Сичова В.В. Гендерна політика в Україні: метод. рекомендац. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 80 с.
23. Словник гендерних термінів/укладач З.В. Шевченко. URL : http://a-z-gender.net/ua/genderna-asimetriya.html
24. Соціальна робота: словник основних термінів /уклад. О. М. Плахова, І. А. Євдокимова, В. В. Сичова, С. В. Садрицька та ін. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. С. 82

Допоміжна література

25. Бабинська Н. Участь жінок у політиці та прийняття рішень на місцевому рівні: Досвід, виклики і потреби. 2021, 5 лютого. URL : https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/democratic_governance/womens-political-participation.html.
26. Баласинович Н. О. Забезпечення гендерної рівності в системі органів державної влади: дис….док. філософії: 052. Київ, 2023. 212 с.
27. Батанов О. В. Децентралізація та місцеве самоврядування у гендерному вимірі: вітчизняний досвід та міжнародні стандарти. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки. 2018. № 3. С. 48-94. DOI 10.31558/2617-0248.2018.3.9
28. Бега М.І. Вплив гендерних стереотипів на чоловічі та жіночі ролі в сучасній сім'ї. *Філософія. Політологія*. 2008. № 89-90. С. 6–9. URL: : http://papers.univ.kiev.ua/1/filosofija_politologija/articles/bega-m-i-the-influence-of-stereotypes-for-men-and-women-in-modern-family_17131.pdf
29. Брайдотті Р. Теорія статевої відмінності. Антологія феміністичної філософії. Київ: Основи, 2006. С. 357-367.
30. Вегнер О. Фемінізм як джерело гендерної політики. *Держава і право* : зб. наук.пр. Сер. Юридичні і політичні науки. Вип. 34. Київ : Ін-т держави і права імені В. Корецького НАН України, 2006. С. 635-643.
31. Вербець В.В., Субот О.А., Христюк Т.А. Соціологія: підруч. Лекція 18.3. Проблеми гендерної рівності на сучасному етапі. URL: http://pidruchniki.ws/18210712/sotsiologiya/problemi_gendernoyi_rivnosti_suchasnomu_etapi
32. Верз Л. Гендерна нерівність на ринку праці та в суспільстві. *Гендер і державна політика*. Київ: Основи, 2004. С. 86-93.
33. Виборчий Кодекс України від 19 грудня 2019 року № 396-IX. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2020. № 7. № 8. № 9. Ст.48. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text
34. Вілкова О. Гендерне квотування – один із механізмів реалізації гендерної політики. URL: : www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...
35. Вілкова О. Сучасні моделі гендерної політики: сутність та особливості впровадження. *Політ. менеджмент*. 2008. № 6. С. 160–166.
36. Власенко Н.С., Виноградова Л.Д., Калачова І.В. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків. Київ: Інститут держави і права ім В.М. Корецького НАН України, 2000. URL: http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=702
37. Вовк Л.М. Вплив гендерних стереотипів на процес соціалізації дитини. *Педагогічний процес: теорія і практика*, № 1-2 (46-47), 2015. С. 48-52. URL: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?
38. Ворчакова І. Гендерна сегрегація на ринку праці. Аркасівські читання: матеріали І Міжнародної наукової конференції, (14-15 квітня 2011 р.). Миколаїв: МДУ імені В. О. Сухомлинського, 2011. 322 с.
39. Ворчакова І. Є. Гендерне квотування як один із механізмів паритетного представництва жінок в органах влади. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ; Миколаїв : ЧДУ ім. П. Могили, 2009. Вип. 15. С. 374-383.
40. Ворчакова І. Є. Дискримінація жінок на ринку праці – одна з соціальних проблем в Україні. *Наукові праці : наук.-метод. журн.* Т. 40. Вип. 27. Політичні науки. Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2006. С. 28-32.
41. Ворчакова І. Є. Жіночий рух у суспільно-політичному житті України. Монографія. Миколаїв: вид-во МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2012. 287 с.
42. Ворчакова І. Є. Паритетна демократія в Україні: реалії та перспективи. *Гілея : наук.вісн.*: зб. наук. пр. 2012. Вип. 58. С. 675-679.

43. Ворчакова І. Є. Роль Н. Кобринської у зародженні та становленні жіночого руху в Україні. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ; Миколаїв : Український центр політичного менеджменту, 2008. С. 129-136.
44. Ворчакова І. Є. Фемінізм як ідеологія жіночих рухів. *Сучасна українська політика: політики і політологи про неї.* Київ; Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2004. С. 240-247.
45. Галустян Ю. М., Герасименко Г. В., Макарова О. В. Гендерна статистика України: сучасний стан, проблеми, напрями вдосконалення : стат. звіт ; Прогр. розв. ООН в Україні. Запоріжжя, 2010.
46. Гендер у державному управлінні. Гендер як чинник розподілу влади. URL:: http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=681.
47. Гендерна експертиза українського законодавства (концептуальні засади) / Відп. Ред. Т.М. Мельник. Київ: Логос, 2001. 120 с.
48. Гендерна політика Європейського Союзу: загальні принципи та найкращі практики /Т. Марценюк; кер.проєкту О. Захарова, В. Притула; Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). Б.м. 2015, 44 с.
49. Гендерна політика на місцевому рівні-2020: результати опитування 839 місцевих громад України. URL : https://gender.auc.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/genderna_polityka_na_miscevomu_rivni2020.pdf
50. Гендерна статистика України. Сучасний стан, проблеми, напрямки вдосконалення. URL: http://dhrp.org.ua/uk/publikatsii1/124-henderna-statystyka-ukrainy-suchasnyi-stan-problemлектронний y-napriamky-vdoskonalennia
51. Гендерна та вікова дискримінація на ринку праці в Україні: порівняльний аналіз законодавства, дослідження та моніторинг, досвід громадянського представництва / Г. Федькович, Р. Процюк, І. Трохим, М. Чумало. Львів: вид. Нац ун-ту „Львівська політехніка", 2006. 104 с.
52. Гендерний аналіз регіонального розвитку України. ООН Жінки, Київ. 2021. 142 с. URL : https://hromady.org/wp-content/uploads/2022/11/Гендерний-аналіз-регіонального-розвитку-України.pdf
53. Гендерний паспорт м. Харкова: Передумови створення. URL: http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Genderniy-pasport-KHarkova.pdf
54. Гендерний паспорт Чернігівського національного технологічного університету. Чернігів, 2017. URL: http://stu.cn.ua/media/files/pdf/gender- pasport.pdf
55. Гендерний портрет Дніпропетровської області (за результатами гендерного дослідження). Вид. 2-ге, доп. і перероб. Дніпропетровськ, 2012. URL: http://www.dneprstat.gov.ua/image/gen%20portret%20oblasti/005_DN_ 430_Gender_portrait_of_Dnipropetrovsk_region_UKR.pdf
56. Гендерний портрет Криму: виклики та перспективи. Результати соціологічного дослідження. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 188 с. URL: https://genderindetail.org.ua/library/ukraina/genderniy-portret-krimu-vikliki- ta- perspektivi-rezultati-sotsiologichnogo-doslidzhennya-134621.html
57. Гендерний портрет українського суспільства: Аналіт. дослідж. / за заг. ред. Н. Світайло, В. Павленко, А. Костенко. Суми: Вид-во СумДУ, 2009.
58. Гонюкова Л.В., Канавець М.В., Сичова В.В. Гендерна орієнтація публічного управління в Україні в післявоєнній відбудові. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. №2(18)/2023. С12-19. DOI: https://doi.org/10.17721/2616-9193.2023/18-2/14
59. Гонюкова Л., Дупешко-Джус Ю. Нормативно-правове забезпечення гендерної політики на рівні територіальних громад в Україні: міжнародний аспект. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка.* Сер.Державне управління. 2024. Т. 19. № 1. С. 67-73. DOI: https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/19-12/22
60. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. Київ: «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с

61. Гошовська В. Г. Основи гендерної політики в парламентській діяльності : навч. посіб. / [В. А. Гошовська, Н. Б. Ларіна, В. В. Святненко] ; за заг. ред. В. А. Гошовської. Київ, 2011. 100 с.
62. Грицай І.О. Ретроспектива та сучасний зміст паритетної демократії: теоретико-правовий аспект. *Верховенство права*. 2017. № 3. URL: : http://sd-vp.info/2017/retrospektiva-ta-suchasnij-zmist-paritetnoyi-demokratiyi-teoretiko-pravovij-aspekt/
63. Грицяк Н. Базові концепції та ідеї гендерної теорії. *Стратегічні пріоритети.* 2006. № 1. С. 79-87.
64. Грицяк Н. Правове регулювання рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні: стан та шляхи вдосконалення. URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DUTP/2005-2/txts/polprav/05gnvssv.pdf
65. Державна соціальна програма забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2018 р. № 273. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273-2018-%D0%BF
66. Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року: затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 145 від 24 лютого 2021 р.
67. Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 р. № 752-р. URL : https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-derzhavnoi-stratehii-zabezpechennia-rivnykh-prav-ta-mozhlyvostei-752-120822
68. Желтуха М. Сексуальне насильство, пов'язане зі збройним конфліктом, в Україні: законодавче регулювання. ЮРФЕМ. 2021, 16 груд
69. Жінки. Мир. Безпека: Інформ.-навч. посіб. з ґендерних аспектів конфліктів для фахівців соціальної сфери /авторки та упорядниці: Ковальчук Л.Г., канд. пед. н., Козуб Л.І., Левченко К.Б., докт. юрид. н., проф., Легенька М.М., Суслова О.І. Київ, 2017. 172 с. URL : https://www.osce.org/files/f/documents/3/3/386408.pdf
70. Завдання і заходи з виконання Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2022-2024 роки.
71. Застосування ґендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі : навч. посіб. / М. Колодій, О. Кисельова, Н. Рябушенко, О. Цюпа. Київ : Віваріо, 2020. 132 с.
72. Івченко Ю.В. Гендерна рівність в Україні (національні особливості). *Філософські та методологічні проблеми права*. 2013. – № 1-2. С. 52 – 59. URL: : www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis.../cgiirbis_64.exe?...2...1
73. Індекс ґендерної рівності Україні. Київ, 2025. 67 с. /Український жіночий фонд. URL : https://hromady.org/wp-content/uploads/2025/05/%D0%86%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81-%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%B2-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96-2025.pdf
74. Карась Т.О., Оксамитна С.М. Гендерне квотування в Україні: громадська думка та досвід застосування / Т.О. Карась,. URL: : ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/.../karas_oksamytna_henderne_kvotuvannia.p
75. Кіммел М.С. Гендероване суспільство / Майкл С. Кіммел ; пер. з англ. Київ : Сфера, 2003. 490 с.
76. Кодекс законів про працю України : із змінами, внесеними згідно із Законами…. № 2542-VIII від 18.09.2018. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 42. Ст. 332
77. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : Довідн. для членів парламенту / уклад. Гіларі Фішер, експерт-консультант, спільно з секретаріатом Комітету з рівних прав і недопущення дискримінації Парламентської асамблеї Ради Європи. URL: : https://rm.coe.int/1680096e45

78. Конституція України: Закон України із змінами, внесеними Законами України від 8 грудня 2004 року N 2222-IV, …. від 21 лютого 2014 року N 742-VII, № 2680-VIII від 07.02.2019, ВВР, 2019, № 9, ст.50 № 27-IX від 03.09.2019, ВВР, 2019, № 38, ст.160. ВВР. 1996. № 30. Ст. 141. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
79. Концепція державної сімейної політики, схвалена Постановою Верховної Ради України від 17 вересня 1999 року N 1063-XIV. ВВР. 1999. N 46–47. Ст. 404.
80. Концепція комунікації у сфері ґендерної рівності: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1128-р. URL : https://mvs.gov.ua/upload/1/6/2/0/2/0/koncepciyi-komunikaciyi-u-sferi-gendernoyi-rivnosti.pdf
81. Кулачек О. Роль жінки в державному управлінні: старі образи, нові обрії: моногр. Київ : Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2005. 304 с.
82. Кулачек О., Супруненко А. Гендерний аналіз політики. *Проблемні питання аналізу державної політики* / уклад. В. Романов. Донецьк: Центр економічної освіти, 2002. С.45-53.
83. Левченко К. Б. Методологічні підходи до здійснення гендерно-правової експертизи національного українського законодавства. Київ : Телесик, 2008.
84. Мельник Т. М. Творення суспільства гендерної рівності: міжнародний досвід. Закони зарубіжних країн з гендерної рівності: 2-ге допов. вид. Київ, 2010. 440 с.
85. Методичні рекомендації з проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства та проектів нормативно-правових актів, затверджені наказом Мін'юсту від 27.11.2018 р. № 3719/546
86. Методичні рекомендації щодо застосування гендерно орієнтованого бюджетування для головних розпорядників коштів державного бюджету в Україні: затверджені наказом Міністерством фінансів України від 02.01.19 р. № 1. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19
87. Методичні рекомендації з реалізації гендерного підходу та підходу, що базується на дотриманні прав людини, на рівні територіальних громад: затверджено Наказом Міністерства соціальної політики України № 359 від 27 грудня 2022 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0359739-22#Text
88. Методичні рекомендації щодо взаємодії суб'єктів при здійсненні заходів з попередження насильства за ознакою статі, надання допомоги постраждалим від різних видів насильства / автори- упоряд. О. Мохнач, В. Сичов, О. Мазурок, К. Шеремет, С. Велігодський, І. Романова, В. Сичова, В. Скібіцький, І. Краснолобова /Харківська міська рада; за підтримки Представництва Фонду народонаселення ООН (ФН ООН) в Україні. Харків, 2017. 42 с.
89. Микитко О. Вплив гендерних стереотипів на статус жінки-лідера в сучасному українському суспільстві. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку* : зб. наук. пр. Львів, 2008. Вип. 21. С. 132-135. URL: : http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/25702
90. Міжнародний протокол про документування та розслідування сексуального насильства під час конфлікту. Найкраща практика документування сексуального насильства як злочину або порушення міжнародного права: 2-е видання / С. Ферро Рібейро, Д. ван дер Стратен Понтос від імені Міністерства закордонних справ Великобританії. 2017. Березень. 328 с. URL : https://womenua.today/UWC-library/unwomen/37-International_Protocol_2017_2nd_Edition_UKR.pdf
91. Моя гендерно чутлива громада: посіб. з надання високоякісних муніципальних послуг із врахуванням гендерного аспекту / К. Литвинюк, М. Змисла, К. Шуневич; за підтримки Європейського Союзу і його держав-членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії. 2022. 56 с. URL : https://jurfem.com.ua/wp-content/uploads/2022/10/Posibnyk-hromada.pdf
92. Никифоренко В.Г., Табанова А.І. Гендерні аспекти регулювання соціально-трудових відносин в Україні. URL: Dspace.oneu.edu.ua/.../гендерні%20аспекти%20регулювання%20соціально-трудов...
93. Ніколсон Л. Гендер. Антологія феміністичної філософії. Київ: Основи, 2006. С. 348-357.

94. Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай. Київ: «Хай-Тек Прес», 2018. 348 с.
95. Оцінювання соціально-гендерного впливу стратегій, програм і проектів регіонального розвитку: практ. посіб. URL: https://zt-rada.gov.ua/files/upload/sitefiles/doc1595913676.pdf
96. Перелік індикаторів, у розрізі яких здійснюється збір даних для моніторингу гендерної рівності: затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2020 р. № 1517-р. URL : https://ukrstat.gov.ua/gend_rivnist/roz_1517.pdf
97. Положення про Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2025 р. № 904. URL ^ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/904-2025-%D0%BF#Text
98. Положення про Урядового уповноваженого з питань гендерної політики: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 7 червня 2017 р. № 390. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-2017-%D0%BF#Text
99. Порадник для ґендерних радників і радниць /за заг. ред. урядов. Уповноваж. з питань ґендерн. політ., док. юр. н. К. Левченко; упоряд. Ю. Гончар; автор. кол.: Арнаутова В., Батракова Н., Голованова Т., Гончар Ю. та інш. Київ, 2023. 67 с. URL : https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/18%20-%20Department/18%20-%20PDF/2023/25.08.2023/poradnik-dlya-radnikiv-1-1.pdf
100. Порадник щодо застосування ґендерно орієнтованого підходу в окремих галузях / Т. Іваніна, О. Кисельова, М. Колодій та ін. Київ : Віваріо, 2020. 48 с.
101. Порадник щодо проведення оцінки гендерного впливу проєктів стратегічних і програмних документів органів місцевого самоврядування. Київ, 2021. 36 с.
102. Практичний посібник з проведення гендерно-правової експертизи актів законодавства та проектів нормативно-правових актів. Київ, 2020. 71 с.
103. Порядок проведення гендерно-правової експертизи, затверджений постановою КМУ від 28.11.2018 р. № 997 (зі змінами, внесеними згідно з постановою КМУ № 1066 від 04.12.2019 р.)
104. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV. Верховна Рада України. 2005. № 52. Ст. 561.
105. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. *Відомості Верховної Ради* (ВВР). 2018. № 5. Ст. 35.
106. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вересня 2012 року № 5207-VI, Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1263-VII від 13.05.2014. *Відомості Верховної Ради* (ВВР). 2013. № 32. Ст. 412.
107. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року: Розпорядження Кабінету міністрів України від 28 жовтня 2020 р. № 1544-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text
108. Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок: Конвенція Організації Об'єднаних Націй (Нью-Йорк, 18 декабря 1979 года). URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207
109. Про підвищення соціального статусу жінок в Україні : Указ Президента України № 283/2001 від 25. 04. 2001 р. . – URL: : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/283/2001
110. Просування ґендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок в Україні через ефективну співпрацю в цілях розвитку та фінансування. Б.м., Б.в. (2021). 94 с. URL : https://ukraine.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/2021/4/Advancing%20gender%20equality%20and%20womens%20empowerment%20in%20Ukraine%20UKR.pdf
111. Реалізація гендерної політики в управлінні освітою : навч.-метод. посіб. / Н.Г. Протасова, Л. А. Гаєвська, Т. О. Лукіна [та ін.] ; за заг. ред. Н. Г. Протасової. - Запоріжжя, 2011.

112. Сироїд Т.Л. Концепція гендерної рівності та прояви гендерної нерівності: міжнародно-правовий аспект. *Аналітично-порівняльне правознавство*: електрон.наук. видан. 2024. С. 925-934. DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.155
113. Сичова В.В. Гендерна проблематика як складова сімейної політики в Україні. *Державне будівництво*. 2013. № 2. URL: : http: //www.nbuv.gov.ua
114. Сичова В.В. Гендерна рівність як чинник забезпечення сталого розвитку регіону. *Реалізація державної соціальної політики сталого розвитку регіону органами публічної влади України* : моногр. / [Л. О. Бєлова, Д. В. Карамишев, Л. В. Набока та ін.] ; за заг. ред. д.держ.упр., проф. Д.В. Карамишева, к.держ.упр., доц. Л. В. Набока. Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2016. С. 57– 66.
115. Сичова В.В. Гендерний підхід до управління соціальним розвитком регіону на засадах сталості. *Реалізація державної соціальної політики сталого розвитку регіону органами публічної влади України* : моногр. / [Л. О. Бєлова, Д. В. Карамишев, Л. В. Набока та ін.] ; за заг. ред. д.держ.упр., проф. Д.В. Карамишева, к.держ.упр., доц. Л. В. Набока. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2016. С. 216 – 220.
116. Сичова В.В. Гендерний профіль як інструмент забезпечення гуманітарної безпеки в територіальних громадах України в умовах війни. *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект:* Матеріали X (ювілейної) Всеукр. наук.-теор. конф. з міжнар. участю (21-22 березня 2024 року, Черкаси) /упоряд. О. І. Астапова-Вязьміна; відп. ред. проф. А. І. Бойко. М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2024. С. 147-149. URL : https://er.chdtu.edu.ua/bitstream/ChSTU/4857/1/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8%2010%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F.pdf
117. Сичова В.В. Домашнє насильство в родинах ветеранів російсько-української війни: профілактика та раннє виявлення (Domestic Violence in Families of Veterans of the Russian-Ukrainian War: Prevention and Early Detection). *Sociology – Social Work and Social Welfare: Regulation of Social Problems*: Proceedings of The XV International Scientific Conference (Lviv, May 15–16, 2025). Lviv, 2025. P. 217-221.
118. Сичова В.В. Європейська Хартія рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад як складова правового механізму гендерної політики в Україні. *Публічне управління XXI століття: нові виклики та трансформації в умовах війни*: матеріали XXIV Міжнародного наукового конгресу. Харків, 2024. С. 193-197.
119. Сичова В.В. Запобігання та протидія гендерно-обумовленому насильству як напрям гендерної політики м. Харкова. *Модифікація концепції соціально-педагогічної діяльності та соціальної роботи в Україні у контексті реалізації Цілей сталого розвитку суспільства* : матеріали Всеукр. наук.-пр. конф. Харків-Куряж (14 грудня 2017 року) / Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради / за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової. Харків : ФОП Петров В. В., 2018. С. 30–32.
120. Сичова В.В. Напрями реалізації гендерної політики в Харківській області. *Публічне управління XXI століття: традиції та інновації*: зб. тез XVII Міжнар. наук. конгресу, 27 квітня 2017 р. Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2017. С. 285–288.
121. Сичова В.В. Протидія сексуальному насильству в умовах російсько-української війни в системі громадського здоров'я України. *Public health – social, educational and psychological dimensions Polish-Ukrainian actions in the context of the war in Ukraine*: Conference proceedings IX International research & training conference (19-21 July 2022, Lublin, Poland). Lublin: The John Paul II Catholic University of Lublin, Department of emotion and motivation, KUL Department of general psychology, KUL In cooperation with Institute of Psychoprophylaxis and Psychotherapy of Lublin. P. 15-17. URL : https://www.kul.pl/konferencja-naukowa-public-health-social-educational-and-psychological-dimensions,art_99804.html

122. Сичова В.В. Формування системи протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, в Україні. *Публічне управління XXI століття: основні виклики післявоєнної відбудови* : зб. наук. матер. XXV Міжнар. наук. конгресу, 5 черв. 2025 р., м. Харків = *Public administration of the XXI century: the main challenges of post-war reconstruction* : collected of scientific materials of the XXV International scientific congress, 5 June 2025, Kharkiv (Ukraine) [Electronic vision] [Електронний ресурс]. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2025. С. 296-299. URL : https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/22470 https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/cdbe2d83-ee4e-4242-9515-9548b42986c0/content
123. Сичова В.В., Абакумова Н.Ю., Корженко О.А. Гендерні особливості зайнятості молоді на ринку праці м. Харкова в 2014–2015 рр. (за даними Харківського міського центру зайнятості). *Теорія та практика державного управління* : зб. наук. пр. 2015. Вип. 2 (49). С. 216–224.
124. Сичова В.В., Безбородова О.Л. Особливості комплексної програми реалізації гендерної та сімейної політики в Харкові на 2018-2021 роки. *Гендерна політика міст: історія і сучасність*: матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 14 березня 2018 р. / [редкол.: Н. Бібік, Г. Фесенко, О. Першай]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. Вип. 6.
125. Сичова В.В., Вакуленко С.М. Гендерний підхід до реінтеграції ветеранів російсько-української війни в Україні. *Просоціальна особистість у гендерному вимірі: теоретико-методологічні та прикладні аспекти*: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Умань, 31 трав. 2024 р.); [редкол.: О. О. Кравченко, Н. М. Коляда, А. І. Войтовська ; рец.: Т. Д. Кочубей, М. О. Кулик, А. В. Каркач]; МОН України, Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пробл. виховання, Нац. Рада жінок України [та ін.]. Умань: Компринт, 2024. С.216-219.
126. Сичова В.В. Гонюкова Л.В. Гендерний аналіз в управлінні соціальним розвитком в умовах збройної агресії Росії проти України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2022. № 1(60). С. 132–143. DOI: https://doi.org/10.26565/1684-8489-2022-1-09.
127. Сичова В.В., Гонюкова Л.В. Європейська хартія рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад як інструмент муніципальної гендерної політики в Україні. *Наукові перспективи*. Сер. Державне управління. 2(44). 2024. 449–465. DOI: https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)
128. Сичова В.В., Горбунова-Рубан С.О. Діяльність Харківської міської ради щодо протидії гендерно-обумовленому насильству. *Гендер. Екологія. Здоров'я*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків , 20-21 квітня 2017). Харків: ХНМУ, 2017. С. 6–7.
129. Сичова В.В., Кіндякова К.С. Соціальний діалог як інструмент інтеграції гендерної рівності у сферу праці органами влади (на прикладі м. Харкова). *Реалізація державної соціальної політики сталого розвитку регіону органами публічної влади України* : моногр. / [Л. О. Бєлова, Д. В. Карамишев, Л. В. Набока та ін.] ; за заг. ред. д.держ.упр., проф. Д.В. Карамишева, к.держ.упр., доц. Л. В. Набока. Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2016. С. 163–171.
130. Сичова В.В. Литвинов М. А. Соціальна підтримка постраждалих від сексуального насильства під час російсько-української війни недержавними організаціями в Україні. *SCIENTIA.* Chełm: Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie. 2025. NR 19. С.69-78.
131. Сичова В.В., Логовський І.М. Інформаційні технології як інструмент реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому та гендерно зумовленому насильству в Україні. *Наукові перспективи*. 5(23). 2022. Сер. Державне управління. С. 143-158. https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5(23)-143-158
132. Сімейний кодекс України: Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2002. N 21–22. Ст. 135.
133. Скорик М.М. Гендерна дискримінація у доступі до праці й послуг: оцінка стану впровадження Україною антидискримінаційних Директив Ради ЄС: Аналітичне дослідження.

Київ, Бюро соціальних та політичних розробок, 2017. 78 с. URL: https://bureau.in.ua/downloads/2017_IRF.pdf
134. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2022 р. № 1163-р. URL : https://mvs.gov.ua/upload/1/6/2/0/2/4/strategiyi-vprovadzennia-gendernoyi-rivnosti-u-sferi-osviti-do-2030-roku.pdf
135. Табанова А.І. Гендерна політика в Україні: проблеми та рішення. Одеса: "Атлант" ВОИ СОИУ, 2018. 189 с
136. Юрчик Г.М. Дискримінація на ринку праці: прояви, вітчизняний і зарубіжний досвід. URL: : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?...2...
137. Ярошенко А., Семигіна Т. Ґендерна компетентність у соціальній роботі: Як інвестувати феміністичні погляди у ґендерно трансформаційну практику: монографія. Даллас, США: Primedia e-Launch LLC, 2022. 215 с. DOI 10.36074/gkusryaifpugtp-monograph.2022
138. Bukina T., Kravchenko I., Slinko T., Chupruna L., Sychova V. Análise da igualdade de gênero nas atividades profissionais (Analysis of gender equality in professional activity). *Laplage em Revista (International)*, vol.7, n.2, May-Aug. 2021. P. 318-330. DOI: https://doi.org/10.24115/S2446-6220202172737p.318-330
139. Sychova V. The impact of European integration on gender policy in Ukraine *Association Agreement: driving integrational changes* : col. Monograf. /Ed.by Richard Iserman, Dr.H.C. in International Relations, Maryna Dei, PhD, Associate Professor, Olga Rudenko, Dr.Sc in PA, Professor, Yaroslav Tsekhmister, Ed.D, Professor, Vitalii Lunov, PhD, Associate Professor. Chicago : Assent Graphics Communications, 2019. P. 88–100
140. Sychova V., Krasnolobova I. Miejsce instytucji społeczeństwa obywatelskiego w systemie zwalczania przemocy uwarunkowanej płcią (Місце інститутів громадянського суспільства в системі протидії гендерно-зумовленому насильству в Україні). *Aktualne problemy społeczne Ukrainy i Polski. Aspekty partnerstwa instytucji państwowych i organizacji pozarządowych:* monografia Red. nauk.: H. Bejger, O. Lisovets, S. Borysiuk. Chełm: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie; Chełmskie Towarzystwo Naukowe, 2021. S. 49-59.
141. The European Charter for Equality Of Women and Men In Local Life Council of European Municipalities and Regions (Cemr). Adopted by the Council of European Municipalities and Regions' Policy Committee in 2006. URL : https://gender.auc.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/charter_2022_en-1.pdf

11. Інтернет ресурси:

1. Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда-Україна» . Історія Центру . – URL:: http://www.lastrada.org.ua /about.cgi?Ing=ua&Iid=11
2. Міністерство освіти і науки України: Офіційний веб-портал. URL: : https://mon.gov.ua
3. Міністерство соціальної політики: Офіційний веб-портал. URL: https://www.msp.gov.ua/
4. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. URL: https://www.kmu.gov.ua/ua
5. Бібліотека Української Гельсінської спілки з прав людини : Бібліотека. URL:: http: // https://helsinki.org.ua/publications/.
6. Харківський центр гендерних досліджень // http://www.gender.univer.kharkov.
7. Центр гендерних досліджень ННІ Історії Філософії: сайт. URL : https://gender-ck.inf.ua/articles/teoriya-ta-praktika-gendernih-doslidzhen-v-suchasnij-naukovij-dumci

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непереборної сили:

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з забороною відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Гендерна політика в Україні».